

Τα υπηρεσιακά συμβούλια στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Αποτίμηση λειτουργίας.

Καλομοίρης Τηλέμαχος

Φιλολόγος-Νομικός, Δρ. Ιστορίας, ΕΠΑΛ Χρυσούπολης,
tilemachoskalomoiris@gmail.com

Περίληψη

Η ακόλουθη έρευνα εκπονήθηκε στα πλαίσια του *Προγράμματος εξ αποστάσεως Εκπαίδευσης στην Ηγεσία και Διοίκηση στην Εκπαίδευση* του ΕΚΔΔΑ (7/9/2018-22/12/2018). Ο τρόπος λειτουργίας των υπηρεσιακών συμβουλίων αποτελεί αντικείμενο συζητήσεων μεταξύ των εκπαιδευτικών. Συχνά, έχουν αναπτυχθεί εσφαλμένες απόψεις σχετικά με τη λειτουργία τους. Στο πρώτο μέρος της έρευνας καταγράφεται η νομοθεσία που αφορά στα υπηρεσιακά συμβούλια, καθώς και αναλύεται η συγκρότηση, η σύνθεση και η λειτουργία τους. Η ανάλυση βασίζεται στο υπάρχον νομικό πλαίσιο λειτουργίας αλλά και στη νομολογία των δικαστηρίων. Στο δεύτερο μέρος, μέσω ερωτηματολογίου, στο οποίο συμμετείχαν εθελοντικά 20 αιρετά μέλη υπηρεσιακών συμβουλίων όλων των τύπων (ΠΥΣΔΕ, ΑΠΥΣΔΕ, εκπρόσωποι του ΚΥΣΔΕ δεν έστειλαν απαντήσεις) και διαφορετικών παρατάξεων εξάγονται πολύτιμα συμπεράσματα. Οι απόψεις των ανθρώπων που συμμετέχουν στα συμβούλια είναι πολύτιμη και συντελεί ώστε να έχει η έρευνα και την εμπειρική διάσταση.

Λέξεις κλειδιά: υπηρεσιακά συμβούλια, νομοθεσία, λειτουργία

Εισαγωγή

Τα υπηρεσιακά συμβούλια των εκπαιδευτικών λειτουργούν, σύμφωνα με την νομοθεσία, όπως προβλέπεται σε όλο τον υπόλοιπο δημόσιο τομέα (*Υπαλληλικός Κώδικας ερμηνεία κατ' άρθρο, 1478-1481*). Κατά τον Νόμο 1566/1985 «Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις», στο άρθρο 21 παράγραφος 1 προβλέπεται η σύσταση υπηρεσιακών συμβουλίων κατά νομούς, περιφερειακά και στην κεντρική υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας χωριστά για κάθε βαθμίδα.

Το ΚΥΣΠΕ (Κεντρικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης), όπως προβλέπεται στο Π.Δ.1/2003 στο άρθρο 8 στο άρθρο 1, έχει πενταμελή σύνθεση (Πουλής, 2006, 68). Το ΚΥΣΠΕ αποτελείται από τρεις διευθυντές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και δύο αιρετούς. Το ΚΥΣΠΕ συγκροτείται με απόφαση του υπουργού Παιδείας, σύμφωνα με το Π.Δ.1/2003 άρθρο 10 παράγραφος 1 περίπτωση β). Η θητεία των μελών του συμβουλίου είναι διετής (άρθρο 10 παράγραφος 3). Απαρτία λογίζεται ότι υπάρχει, όταν είναι παρόντα τα περισσότερα μέλη του σώματος, και με την προϋπόθεση ότι παρίσταται ο πρόεδρος ή ο αντιπρόεδρος του συμβουλίου. Εισηγήση για τα θέματα συζήτησης στο ΚΥΣΠΕ μπορούν να κάνουν οι προϊστάμενοι των αρμοδίων διευθύνσεων ή τμημάτων της κεντρικής υπηρεσίας του Υπουργείου Παιδείας (άρθρο 10 παράγραφος 5 περίπτωση γ). Το ΚΥΣΠΕ είναι αρμόδιο για τα θέματα που ορίζονται στο άρθρο 17 περιπτώσεις 1 έως 17. Ενδεικτικά το ΚΥΣΠΕ γνωμοδοτεί για την απαλλαγή προϊσταμένων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ύστερα από ακρόασή τους, εκδικάζει πειθαρχικές υποθέσεις κατά των διευθυντών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και των μελών των κεντρικών και περιφερειακών συμβουλίων, εκδικάζει τις ενστάσεις εκπαιδευτικών κατά των πειθαρχικών περιφερειακών συμβουλίων, προτείνει τις μεταθέσεις και τις αποσπάσεις από περιοχή σε περιοχή, αποφασίζει για την απόλυση λόγω ανικανότητας και την θέση σε αργία των διευθυντών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και των μελών περιφερειακών και του κεντρικού συμβουλίου.

Το ΚΥΣΔΕ (Κεντρικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης) έχει και αυτό πενταμελή σύνθεση, κατά το άρθρο 9 παράγραφος 1 του Π.Δ.1/2003 (Πουλής, 2006, 69).

Αποτελείται από τρεις διευθυντές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και δύο αιρετούς. Συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας (άρθρο 10 παράγραφος 1 περίπτωση β). Τα μέλη του ΚΥΣΔΕ έχουν διετή θητεία (άρθρο 10 παράγραφος 3). Απαρτία υπάρχει όταν βρίσκονται παρόντα στην συνεδρίαση τα περισσότερα μέλη, με την απαραίτητη παρουσία του προέδρου ή του αντιπροέδρου του συμβουλίου, κατά το άρθρο 10 παράγραφος 4 του Π.Δ.1/2003. Τα θέματα συζητήσεως στο ΚΥΣΔΕ εισηγούνται οι προϊστάμενοι των αρμοδίων διευθύνσεων ή τμημάτων της κεντρικής υπηρεσίας του Υπουργείου παιδείας (άρθρο 10 παράγραφος 5 περίπτωση γ). Τα θέματα αρμοδιότητας του ΚΥΣΔΕ ορίζονται περιοριστικά στο άρθρο 18 περιπτώσεις 1 έως 17 του Π.Δ.1/2003. Έτσι, το ΚΥΣΔΕ μπορεί να γνωμοδοτεί, ύστερα όμως από ακρόαση, για την απαλλαγή των διευθυντών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, να εκδικάζει πειθαρχικές υποθέσεις κατά των διευθυντών εκπαίδευσης, να εκδικάζει ως δευτεροβάθμιο όργανο εφέσεις εκπαιδευτικών κατά πειθαρχικών αποφάσεων περιφερειακών συμβουλίων, να προτείνει τις μεταθέσεις και τις αποσπάσεις των εκπαιδευτικών από περιοχή σε περιοχή, να γνωμοδοτεί για την μετάταξη εκπαιδευτικού, αποφασίζει για την απόλυση λόγω ανικανότητας των διευθυντών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και των μελών του ΚΥΣΔΕ, να αποφασίζει για την θέση σε αργία διευθυντών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και μελών περιφερειακών συμβουλίων και του ΚΥΣΔΕ.

Το ΑΠΥΣΠΕ προβλέπεται από το Ν.1566/1985. Τα ΑΠΥΣΠΕ εδρεύουν στην έδρα κάθε περιφέρειας (Π.Δ. 1/2003 άρθρο 5). Πρόκειται για πενταμελή συμβούλια που αποτελούνται από τον περιφερειακό διευθυντή ως πρόεδρο, τον προϊστάμενο του τμήματος επιστημονικής παιδαγωγικής καθοδήγησης πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως αντιπρόεδρο, έναν διευθυντή πρωτοβάθμια εκπαίδευσης και δύο αιρετούς. Κατά το Π.Δ.1/2003 άρθρο 10 παράγραφος 1 περίπτωση β) τα ΑΠΥΣΠΕ συγκροτούνται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας. Η θητεία των μελών τους είναι διετής (άρθρο 10 παράγραφος 3). Απαρτία υπάρχει όταν είναι παρόντα τα περισσότερα μέλη και παρίσταται ο πρόεδρος ή ο αντιπρόεδρος (άρθρο 10 παράγραφος 4). Εισηγήση των θεμάτων συζήτησης στα ΑΠΥΣΠΕ κάνει ο πρόεδρος αυτών (άρθρο 10 παράγραφος 5 περίπτωση β). Όσον αφορά τι αρμοδιότητες των ΑΠΥΣΠΕ, αυτές καθορίζονται στο άρθρο 15 περιπτώσεις 1 έως 21 του Π.Δ.1/2003. Μεταξύ των αρμοδιοτήτων των ΑΠΥΣΠΕ ορίζονται η εισήγηση για τους αναπληρωτές διευθυντές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, η γνωμοδότηση, ύστερα από ακρόαση, για την απαλλαγή από τα καθήκοντά τους διευθυντών και υποδιευθυντών σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, η εκδίκαση πειθαρχικών υποθέσεων κατά διευθυντών σχολείων, προϊσταμένων εκπαιδευτικών θεμάτων και μελών ΑΠΥΣΠΕ, η εκδίκαση ενστάσεων εκπαιδευτικών κατά πειθαρχικών αποφάσεων διευθυντών εκπαίδευσης, η απόφαση για την απόλυση λόγω ανικανότητας των μελών τους, η γνωμοδότηση για την χορήγηση αδειών υπηρεσιακής εκπαίδευσης και άδειας άνευ αποδοχών.

Τα ΑΠΥΣΔΕ, αντίστοιχα, προβλέπονται από τον Ν.1566/1985 και εδρεύουν στην έδρα κάθε περιφέρειας (Π.Δ. 1/2003 άρθρο 6). Είναι πενταμελή συμβούλια που αποτελούνται από τον περιφερειακό διευθυντή εκπαίδευσης ως πρόεδρο, τον προϊστάμενο του τμήματος επιστημονικής παιδαγωγικής καθοδήγησης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως αντιπρόεδρο, έναν διευθυντή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και δύο αιρετά μέλη (άρθρο 6). Τα ΑΠΥΣΔΕ συγκροτούνται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας (άρθρο 10 παράγραφος 1 περίπτωση β). Η θητεία των ΑΠΥΣΔΕ είναι διετής (άρθρο 10 παράγραφος 3). Απαρτία λογίζεται ότι υπάρχει, όταν είναι παρόντα τα περισσότερα μέλη, με απαραίτητη προϋπόθεση την παρουσία του προέδρου ή του αντιπροέδρου (άρθρο 10 παράγραφος 4). Η εισήγηση των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης γίνεται από τους πρόεδρους των ΑΠΥΣΔΕ (άρθρο 10 παράγραφος 5 περίπτωση β). Οι αρμοδιότητες των ΑΠΥΣΔΕ καθορίζονται στο άρθρο 16 περιπτώσεις 1 έως 22 του Π.Δ.1/2003. Συνεπώς, τα ΑΠΥΣΔΕ εισηγούνται τον ορισμό αναπληρωτών διευθυντών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, γνωμοδοτούν, ύστερα από ακρόαση, για την απαλλαγή από τα καθήκοντά τους των διευθυντών σχολείων, ΣΕΚ, των υποδιευθυντών και των προϊσταμένων τμημάτων εκπαιδευτικών θεμάτων, εκδικάζουν πειθαρχικές υποθέσεις κατά

διευθυντών σχολικών μονάδων, ΣΕΚ και προϊσταμένων τμημάτων εκπαιδευτικών θεμάτων, εκδικάζουν ενστάσεις των εκπαιδευτικών κατά πειθαρχικών αποφάσεων των διευθυντών εκπαίδευσης, αποφασίζουν για την απόλυση λόγω ανικανότητας των μελών τους, γνωμοδοτούν για την χορήγηση άδειας υπηρεσιακής εκπαίδευσης και άδειας άνευ αποδοχών.

Τα ΠΥΣΠΕ προβλέπονται, επίσης, από τον Ν.1566/1985 (άρθρο 21 παράγραφος 1. Πουλής, 96-98). Τα ΠΥΣΠΕ είναι πενταμελή όργανα που εδρεύουν στην έδρα κάθε διεύθυνσης εκπαίδευσης (Π.Δ. 1/2003 άρθρο 2 παράγραφος 1). Τα ΠΥΣΠΕ συγκροτούνται από τον διευθυντή πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως πρόεδρο, δύο εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με βαθμό Α' και δύο αιρετά μέλη (άρθρο 2 παράγραφος 2). Τα ΠΥΣΠΕ συγκροτούνται με απόφαση του οικείου περιφερειακού διευθυντή εκπαίδευσης (άρθρο 10 παράγραφος 1 περίπτωση α). Η θητεία των ΠΥΣΠΕ είναι διετής (άρθρο 10 παράγραφος 3). Απαρτία θεωρείται ότι έχουν τα ΠΥΣΠΕ, όταν παραβρίσκονται τα περισσότερα μέλη τους, με την παρουσία τουλάχιστον του προέδρου ή του αντιπροέδρου τους (άρθρο 10 παράγραφος 4). Την εισήγηση των θεμάτων της συζήτησης πραγματοποιούν οι διευθυντές των οικείων διευθύνσεων ως πρόεδροι (άρθρο 10 παράγραφος 5 περίπτωση α). Στις αρμοδιότητες των ΠΥΣΠΕ, που ορίζονται περιοριστικά στο Π.Δ. 1/2003 άρθρο 11 περιπτώσεις 1 έως 29, εντάσσεται πληθώρα θεμάτων. Τα ΠΥΣΠΕ επιλέγουν τους υποδιευθυντές των σχολικών μονάδων, προτείνουν την τοποθέτηση των επιλεγέντων διευθυντών και υποδιευθυντών σχολικών μονάδων, γνωμοδοτούν για την χορήγηση άδειας άσκησης ιδιωτικού έργου με αμοιβή, προτείνουν την προσωρινή τοποθέτηση νεοδιόριστων εκπαιδευτικών, των υπεραρίθμων, την οριστική τοποθέτηση μετατεθέντων εκπαιδευτικών και όσων ζητούν βελτίωση θέσης, προτείνουν την απόσπαση εντός της περιοχής μετάθεσης και την τοποθέτηση αποσπασθέντων από άλλα ΠΥΣΠΕ, προτείνουν την διάθεση εκπαιδευτικών για την συμπλήρωση του ωραρίου τους, αναθέτουν υπερωριακή απασχόληση, αποφασίζουν για την μονιμοποίηση των εκπαιδευτικών μετά την διετή δοκιμαστική τους περίοδο, γνωμοδοτούν για την συνάφεια των μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών των εκπαιδευτικών, αποφασίζουν για την απόλυση των εκπαιδευτικών λόγω ανικανότητας, την θέση σε αργία εκπαιδευτικών, εκδικάζουν πειθαρχικές υποθέσεις εκπαιδευτικών, γνωμοδοτούν για την χορήγηση άδειας και λειτουργίας ιδιωτικών σχολείων.

Τα ΠΥΣΔΕ, επίσης, προβλέπονται από τον Ν.1566/1985 (Πουλής, 98-99). Τα ΠΥΣΔΕ είναι πενταμελή όργανα που λειτουργούν στην έδρα κάθε διεύθυνσης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Συγκροτούνται από τον διευθυντή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως πρόεδρο, δύο εκπαιδευτικούς με βαθμό Α' και δύο αιρετά μέλη (Π.Δ. 1/2003 άρθρο 3 παράγραφος 3, όπως τροποποιήθηκε από Ν.3839/2010). Τα ΠΥΣΔΕ συγκροτούνται με απόφαση του οικείου περιφερειακού διευθυντή εκπαίδευσης (άρθρο 10 παράγραφος 1 περίπτωση α). Η θητεία των μελών τους είναι διετής (άρθρο 10 παράγραφος 3). Απαρτία υπάρχει, όταν είναι παρόντα τα περισσότερα μέλη, με υποχρεωτική την συμμετοχή του προέδρου ή του αντιπροέδρου (άρθρο 10 παράγραφος 4). Τις εισηγήσεις στα ΠΥΣΔΕ πραγματοποιούν οι διευθυντές των οικείων διευθύνσεων (άρθρο 10 παράγραφος 5 περίπτωση α). Οι αρμοδιότητες των ΠΥΣΔΕ ορίζονται στο Π.Δ.1/2003 στο άρθρο 12 περιπτώσεις 1 έως 28. Συγκεκριμένα, τα ΠΥΣΔΕ επιλέγουν τους υποδιευθυντές σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και τους υπευθύνους τομέων ΣΕΚ, προτείνουν την τοποθέτηση των επιλεγέντων διευθυντών και υποδιευθυντών σχολικών μονάδων και ΣΕΚ, εισηγούνται τον ορισμό αναπληρωτών διευθυντών σχολικών μονάδων, γνωμοδοτούν για την χορήγηση άδειας άσκησης εκπαιδευτικού έργου με αποδοχές, προτείνουν την προσωρινή τοποθέτηση νεοδιόριστων εκπαιδευτικών, των υπεράριθμων, την οριστική τοποθέτηση μεταταχθέντων από άλλες περιοχές μετάθεσης, την βελτίωση θέσης, προτείνουν την κάθε είδους απόσπαση εντός ΠΥΣΔΕ, αναθέτουν υπερωριακή διδασκαλία στους εκπαιδευτικούς, ορίζουν τις σχολικές μονάδες των οποίων οι μαθητές διδάσκονται στα ΣΕΚ, αλλά και τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στα ΣΕΚ, εκδικάζουν πειθαρχικές υποθέσεις εκπαιδευτικών, αποφασίζουν για την

μονιμοποίηση των εκπαιδευτικών μετά την διετή δοκιμαστική περίοδο, γνωμοδοτούν για την συνάφεια των μεταπτυχιακών τίτλων των εκπαιδευτικών, αποφασίζουν για την απόλυση των εκπαιδευτικών λόγω ανικανότητας, για την δυνητική θέση σε αργία εκπαιδευτικών, γνωμοδοτούν για την χορήγηση άδειας και λειτουργίας ιδιωτικών σχολείων και φροντιστηρίων.

Νόμιμη συγκρότηση

Όσον αφορά στις γενικές αρχές λειτουργίας όλων των υπηρεσιακών συμβουλίων -κατ' επέκταση των εκπαιδευτικών- πρέπει να ανατρέξουμε στον Κώδικα Διοικητική Διαδικασίας στα σχετικά άρθρα (Ν. 2690/1999 άρθρα 13-15 Συλλογικά όργανα της διοικήσεως). Για την νόμιμη συγκρότηση των συλλογικών οργάνων πρέπει να ανατρέξουμε στο άρθρο 13 του κώδικα, όπου στην παράγραφο 1 αναφέρεται ότι απαιτείται ο ορισμός, με πράξη, όλων των μελών (τακτικών και αναπληρωματικών). Παρατηρείται στην εισηγητική έκθεση του νόμου ότι οι κανόνες που ρυθμίζουν την συγκρότηση, την σύνθεση και την λειτουργία των συλλογικών οργάνων πηγάζουν κατά το πλείστο από γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου και τη νομολογία (Ρηγόπουλος, 2010, 157. Σολδάτος, 2000, 123 και 125. Τάχος, 2009, 569.). Αν το συλλογικό όργανο συνέλθει με την απουσία προσώπου που αποδείχθηκε ότι παρανόμως ορίστηκε μέλος του, η απόφαση πάλι είναι ακυρώσιμη (ΣτΕ 537/62, 1533/63, 2267/67, 1284/68). Η πράξη πρέπει να είναι πλήρης τουλάχιστον ως προς τον διορισμό των τακτικών μελών άνευ των οποίων δεν είναι δυνατή η λειτουργία του συλλογικού οργάνου (σχετική νομολογία του ΣτΕ 2476/66, 591/61, 3036/71, 1709/72, 2436/72, 390-392/79, 3880/83, 3558/78. 4027/89. Σολδάτος, 126). Αν το συλλογικό όργανο συνήλθε σε πρώτη συνεδρίαση, πριν εκδοθεί πράξη διορισμού των μελών, οι αποφάσεις που λήφθηκαν, κατά την συνεδρίαση αυτή, είναι παράνομες (ΣτΕ 3314/78). Ο Τάχος παραθέτει τη νεότερη νομολογία (Τάχος, 573). Δεν είναι νόμιμη η συμμετοχή στο ίδιο συλλογικό όργανο τόσο του τακτικού όσο και του αναπληρωματικού (ΣτΕ 3906/2003). Ο διορισμός ορισμένων μόνο τακτικών μελών δεν αποκαθιστά την έλλειψη νομιμότητας, καθώς θα ήταν άγνωστο ποιο θα ήταν το περιεχόμενο της αποφάσεως του συλλογικού οργάνου σε περίπτωση διορισμού όλων των μελών (ΣτΕ 3879-3880/83, 1817/58). Ακόμη και η μη νόμιμη συμμετοχή ενός μόνο μέλους, από αυτά που προβλέπει ο νόμος, αντίκειται στην έννοια της νόμιμης συνθέσεώς του (ΕφΑθ 6648/82). Επιπρόσθετα, μόνο εφόσον έχουν ορισθεί όλα τα τακτικά είναι θεμιτός ο ορισμός αναπληρωματικών μελών, κατά τους όρους του νόμου (ΣτΕ 4027/89, 3879/83, 3880/83). Το κύρος αποφάσεως οργάνου δεν επηρεάζεται από τις πλημμέλειες που τυχόν εμφανίζει η κτήση από ορισμένο πρόσωπο της ιδιότητας με βάση την οποία έχουν οριστεί μέλη του οργάνου αυτού (ΣτΕ 686/67, 1200/61, 2438/75, 3211/89, 2802/84). Μετά την ακύρωση του διορισμού μέλους του συλλογικού οργάνου, θεωρούνται άκυρες όλες οι πράξεις του συμβουλίου που εκδόθηκαν με τη συμμετοχή του συγκεκριμένου μέλους (ΣτΕ 131/55, 655/60, 1480/80, 1514/96).

Η παράλειψη διορισμού αναπληρωματικών μελών ή ο μη νόμιμος διορισμός τους δεν δημιουργεί κακή συγκρότηση του συλλογικού οργάνου και ακυρότητα των πράξεών του, εφόσον κατά την έκδοσή τους δεν ανέκυψε ανάγκη συμμετοχής αναπληρωματικών μελών (ΣτΕ 3036/71, 803//68, 1709/72). Το ίδιο πρόσωπο δεν μπορεί να διοριστεί με περισσότερες από μία ιδιότητες. Ακολουθεί μία διευκρίνιση ότι σε περίπτωση που ορισμένα μέλη που εκλέγονται (όπως τα αιρετά μέλη των υπηρεσιακών συμβουλίων της εκπαίδευσης) δεν έχουν ακόμη εκλεγεί, η συγκρότηση είναι νόμιμη, αν έχει εγκαίρως ζητηθεί εγγράφως η εκλογή και τα υπόλοιπα μέλη επαρκούν ώστε να υπάρχει απαρτία (ΣτΕ 2060-2061/82). Στην παράγραφο 3 αναφέρεται ότι ο γραμματέας του συλλογικού οργάνου, μαζί με τον αναπληρωματικό του, ορίζεται με την πράξη συγκρότησής του. Οι πλημμέλειες της πράξεως διορισμού του γραμματέα συλλογικού οργάνου δεν έχουν ως συνέπεια τη μη νόμιμη συγκρότηση του συλλογικού οργάνου, γιατί ο γραμματέας δεν συμμετέχει στη λήψη της αποφάσεως, αφού δεν έχει ούτε ψήφο, ούτε δικαίωμα να εκφράσει γνώμη (ΣτΕ 1067/79, 857/82, 1167/81, 1173/85).

Επίσης, στην παράγραφο 4 επισημαίνεται ότι σε περίπτωση που κάποιο μέλος απέκτησε κατά παράνομο τρόπο την ιδιότητα του μέλους αυτό το γεγονός δεν επηρεάζει τη νομιμότητα της συγκρότησης του οργάνου. Αν κάποια μέλη εκλείψουν ή αποχωρήσουν για οποιοδήποτε λόγο ή απωλέσουν την ιδιότητα βάσει της οποίας ορίστηκαν, το συλλογικό όργανο μπορεί να λειτουργήσει, όχι όμως πέρα από ένα τρίμηνο, εφόσον, κατά τις συνεδριάσεις του, τα υπόλοιπα μέλη επαρκούν ώστε να υπάρχει απαρτία (Σολδάτος, 2000, 126) Πηγή έμπνευσης της παραγράφου 5 του άρθρου 13 του κώδικα αποτέλεσε η αντίστοιχη ρύθμιση του Ν.1599/1986 άρθρο 19 παράγραφος 2. Διορισμός μέλους χωρίς να έχει προηγηθεί απομάκρυνση με νόμιμο τρόπο του αντικατασταθέντος μέλους, στερείται βάσεως και είναι ακυρωτέος (ΣτΕ 121/64). Το διάστημα των τριών μηνών είναι αποκλειστικό (ΣτΕ 894/97). Η συμμετοχή αναπληρωματικού αντί του ελλείποντος τακτικού συνεπάγεται παράνομη λειτουργία (ΣτΕ 537/62, 382/63). Αν όμως το πρόσωπο που είχε αποβιώσει μετείχε στο συλλογικό όργανο λόγω της θέσεως που κατείχε ως δημόσιος υπάλληλος μετέχει πλέον αντί αυτού ο εις τα κύρια καθήκοντά του προβλεπόμενος αναπληρωτής του (ΣτΕ 1957/54, 1959/57, 888/56). Πριν από την λήξη της θητείας του οργάνου, η αντικατάσταση μέλους είναι δυνατή, χωρίς την θέλησή του, μόνο για λόγο αναγόμενο στην άσκηση των καθηκόντων του, ο οποίος πρέπει να βεβαιώνεται με σχετική πράξη (Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας, Ν. 2690/1999 άρθρο 13 παράγραφος 6). Νόμιμη αιτία αντικατάστασης αποτελούν: α) η απόσπαση του υπαλλήλου σε άλλη υπηρεσιακή μονάδα β) ανάκληση υπαλλήλου από το όργανο που το διόρισε (Γνωμοδότηση Ν.Σ.Κ. 494/90, Ν.Σ.Κ. 59/89). Η περί αντικαταστάσεως πράξη πρέπει να είναι αιτιολογημένη (ΣτΕ 2266/92, 508/91). Σε περίπτωση που το μέλος τελεί σε υποχρεωτική αναστολή άσκησης των καθηκόντων του, λόγω της άσκησης των οποίων έχει ορισθεί μέλος του συλλογικού οργάνου υπάρχει έλλειψη νόμιμης σύνθεσης (ΣτΕ 2900/68, 681/36).

Η νομιμότητα της συγκροτήσεως του συλλογικού οργάνου που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη ελέγχεται πάντοτε με την ευκαιρία εξετάσεως της νομιμότητας της εκδοθείσας διοικητικής πράξεως (ΣτΕ 4409/84). Η νομιμότητα της συγκροτήσεως και συνθέσεως συλλογικού οργάνου ερευνάται κατά το χρόνο λήψεως της αποφάσεως (ΣτΕ 2483/98). Η μη τήρηση των κανόνων της νόμιμης συγκρότησης του έχοντος γνωμοδοτική αρμοδιότητα συλλογικού οργάνου συνιστά παράβαση ουσιώδους τύπου και συνεπώς η διοικητική πράξη που εκδόθηκε βάσει της διατυπωθείσας υπ' αυτού γνώμης ή πρότασης πάσχει ακυρότητα (ΣτΕ 1284/68). Η ακυρότητα απόφασης συλλογικού οργάνου λόγω κακής σύνθεσης θεραπεύεται μόνο στην περίπτωση που η απόφαση του ίδιου οργάνου ενσωματωθεί σε νεότερη απόφαση του ίδιου οργάνου με κανονική σύνθεση ή σε απόφαση δευτεροβαθμίου οργάνου (ΣτΕ 171/68, 477/86, 100/85). Αρκεί όμως στο δευτεροβάθμιο όργανο να μη μετέχουν πρόσωπα που μετείχαν στη λήψη αποφάσεως του πρωτοβαθμίου (ΣτΕ 3600/75), εκτός αν ο νόμος ορίζει ρητά το αντίθετο ή συνάγεται από αυτόν σαφώς (ΣτΕ 1048/61, 1051/68, 1052/61, 1211/65, 3018/64, 677/66, 2024/76, 4043/80). Πλημμέλειες που οφείλονται σε κακή συγκρότηση του πρωτοβαθμίου οργάνου παρασύρουν σε ακυρότητα και τις πράξεις του δευτεροβαθμίου οργάνου (ΣτΕ 1363/64).

Νόμιμη σύνθεση-λειτουργία

Το συλλογικό όργανο συνεδριάζει νομίμως όταν στη σύνθεσή του μετέχουν, ως τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη, περισσότερα από τα μισά των διορισμένων τακτικών μελών (Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας, Ν. 2690/1999 άρθρο 14 παράγραφος 1). Η απαρτία πρέπει να υπάρχει σε όλη τη διάρκεια της συνεδρίασης (Σολδάτος, 150). Στην εισηγητική έκθεση του κώδικα ορίζεται ότι απαρτία πρέπει να υπάρχει σε όλη τη διάρκεια της συνεδρίασης, ως προς καθένα από τα συζητούμενα θέματα. Αν, κατά την πρώτη συνεδρίαση, διαπιστωθεί έλλειψη απαρτίας, το όργανο καλείται εκ νέου σε συνεδρίαση εντός 24 ωρών, στον ίδιο τόπο και με την ίδια ημερήσια διάταξη. Κατά την συνεδρίαση αυτή υπάρχει απαρτία αν μετέχουν τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη όχι λιγότερα των τριών. Ο πρόεδρος καθορίζει την ημέρα, την ώρα και τον τόπο των συνεδριάσεων και καλεί τα τακτικά και τα αναπληρωματικά μέλη να

συμμετάσχουν. Η πρόσκληση πρέπει να περιλαμβάνει και την ημερήσια διάταξη και γνωστοποιείται από τον γραμματέα στα μέλη του οργάνου τουλάχιστον 48 ώρες πριν από τη συνεδρίαση. Η γνωστοποίηση μπορεί να γίνει με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο, εφόσον το γεγονός αυτό αποδεικνύεται από σχετική σημείωση σε ειδικό βιβλίο. Επομένως, με οποιοδήποτε σύγχρονο μέσο ταχείας επικοινωνίας. Στην περίπτωση τηλεφωνικής κλήτευσης των μελών συλλογικού οργάνου αποδεικνύεται αποκλειστικά από σχετική σημείωση σε ειδικό βιβλίο, η οποία πρέπει να φέρει χρονολογία και υπογραφή του προσώπου που έκανε την κλήτευση (ΣτΕ 1198/88). Σε περίπτωση κατεπείγοντος η προθεσμία μπορεί να συντμηθεί, αλλά η πρόσκληση πρέπει να είναι έγγραφη και να βεβαιώνεται σε αυτήν οι λόγοι που κατέστησαν τη σύντμηση αναγκαία. Όταν οι συνεδριάσεις του οργάνου γίνονται σε ημερομηνίες τακτές, δεν απαιτείται πρόσκληση. Πρόσκληση δεν απαιτείται, επίσης, όταν μέλος έχει δηλώσει πριν από τη συνεδρίαση κώλυμα συμμετοχής του σε αυτή ή όταν το κώλυμα αυτό είναι γνωστό στον πρόεδρο του συλλογικού οργάνου. Δεν αρκεί αντί της πρόσκλησης η απλή κοινοποίηση της ημερήσιας διάταξης των προς συζήτηση θεμάτων (ΣτΕ 1846/62). Δεν δύναται να θεωρηθεί ότι αποδεικνύει την πρόσκληση του αναπληρωματικού μέλους η βεβαίωση του τακτικού μέλους ότι κωλυόμενος ειδοποίησε τον αναπληρωτή του να παραστεί (ΣτΕ 523, 525, 531, 816, 1356/61). Την έλλειψη όμως της πρόσκλησης και συνεπώς την πλημμέλεια της νόμιμης σύνθεσης θεραπεύει η απουσία του μέλους στη συνεδρίαση (ΣτΕ 2255/61).

Αν κατά τη συνεδρίαση απουσιάζει τακτικό μέλος το οποίο δεν έχει προσκληθεί η συνεδρίαση είναι παράνομη (Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας, Ν. 2690/1999 άρθρα 14 παράγραφος 4). Το ίδιο ισχύει ακόμη και αν αντ' αυτού είχε μετάσχει το αντίστοιχο αναπληρωματικό μέλος. Αν υπήρξαν πλημμέλειες ως προς την κλήτευση μέλους το συλλογικό όργανο συνεδριάζει νομίμως αν αυτό είναι παρόν και δεν αντιλέγει για την πραγματοποίηση της συνεδρίασης. Μέλη οργάνου τα οποία είναι σύζυγοι ή συνδέονται μεταξύ τους με συγγένεια έως και τετάρτου βαθμού εξ αίματος ή αγχιστείας δεν επιτρέπεται να μετάσχουν στην ίδια συνεδρίαση. Η σύγκληση του συλλογικού οργάνου είναι υποχρεωτική αν το 1/3 τουλάχιστον του συνόλου των τακτικών μελών του το ζητήσει εγγράφως από τον πρόεδρο προσδιορίζοντας και το προς συζήτηση θέμα (Ν. 2690/1999 άρθρο 14 παράγραφος 7). Η ημερήσια διάταξη συντάσσεται από τον πρόεδρο, ο οποίος λαμβάνει υπόψη και απόψεις που τυχόν διατυπώνονται και το προς συζήτηση θέμα. Αντικείμενο συζήτησης είναι μόνο τα θέματα που περιλαμβάνονται στην ημερήσια διάταξη. Κατ' εξαίρεση μπορούν να συζητηθούν και θέματα που δεν περιλαμβάνονται στην ημερήσια διάταξη αν είναι παρόντα όλα τα τακτικά μέλη και συμφωνούν για τη συζήτησή τους (Ν. 2690/1999 άρθρο 14 παράγραφος 9). Η μη κοινοποίηση ή η μη πλήρης κοινοποίηση της ημερήσιας διάταξης δεν προκαλεί ακυρότητα της λαμβανόμενης αποφάσεως κατά τη συνεδρίαση, εφόσον τα νομίμως προσκληθέντα και παρασάντα μέλη δεν αντέλεξαν και δεν ζήτησαν αναβολή συζητήσεως των θεμάτων για τα οποία δεν έλαβαν έγκαιρα γνώση (ΣτΕ 1134-1136/83), δεδομένου ότι η κοινοποίηση της στα μέλη δεν αποτελεί ουσιώδη τύπο της διαδικασίας (ΣτΕ 1126/71). Η μη κλήτευση του προέδρου και η μη συμμετοχή του στις συνεδριάσεις δεν δημιουργεί πλημμέλεια της συνθέσεως του συλλογικού οργάνου αφού ο τακτικός πρόεδρος επειδή προσδιόρισε την ημέρα της συνεδρίασεως είχε γνώση αυτής και δεν υπήρχε ανάγκη ιδιαίτερης προς τον εαυτό του προσκλήσεως (ΣτΕ 2308/61, 702-705/62). Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση που την πρόσκληση κάνει ο αναπληρωτής του προέδρου λόγω κωλύματος του τακτικού προέδρου (ΣτΕ 3019/70, 4356/87, 78/88). Για την νόμιμη σύνθεση συλλογικού διοικητικού απαιτείται πρόσκληση των τακτικών και των αναπληρωματικών μελών. Η παράλειψη της προσήκουσας προσκλήσεως κάποιου εξ αυτών συνεπάγεται ακυρότητα προκειμένου περί τακτικού μέλους, εφόσον ο μη προσκληθείς δεν παρέστη, προκειμένου δε περί αναπληρωματικού μέλους, εφόσον δεν έχει παραστεί κατά την συνεδρίαση ούτε αυτός ούτε το τακτικό μέλος το οποίο αναπληροί (ΣτΕ 293, 656, 1019, 1356, 1965/61, 255, 729, 3627/78).

Οι συνεδριάσεις είναι μυστικές, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από τον νόμο. Η παρουσία κατά την συζήτηση άλλων προσώπων, πλην των μελών του οργάνου και του γραμματέα, δεν επιτρέπεται. Το συλλογικό όργανο μπορεί όμως να καλέσει υπηρεσιακά ή άλλα πρόσωπα τα οποία και αποχωρούν πριν από την έναρξη της συζήτησης. Ο πρόεδρος κηρύσσει την έναρξη και την λήξη των συνεδριάσεων και φροντίζει για την εφαρμογή του νόμου.

Τα μέλη συλλογικών οργάνων τα παρασπάντα κατά την έναρξη της συνεδρίας και με την παρουσία τους συντέλεσαν στην συγκρότηση της απαρτίας λογίζονται και αν ακόμη αποχωρήσουν ως παριστάμενα μέχρι πέρατος της συνεδρίας και τούτο όμως αποκλειστικά για τη διαφύλαξη της απαρτίας ούτως ώστε με την αποχώρησή τους να μη ματαιωθεί η συνεδρία και παρακλώσουν έτσι τη λειτουργία του οργάνου (ΣτΕ 1510/63, 1858/86, 6376/95, 3085/66, 3085/86, ΕφΑθ 9292/82). Για τη λήψη όμως της απόφασης η πλειοψηφία θα υπολογισθεί όχι βάσει των παρόντων μελών, αλλά βάσει του αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία (ΣτΕ 3085/1966). Αν αμφισβητηθεί η ύπαρξη νόμιμης απαρτίας και πλειοψηφίας κατά την λήψη σχετικής αποφάσεως είναι ελεγκτέα από το Συμβούλιο της Επικρατείας η κρίση του συλλογικού οργάνου περί της υπάρξεως απαρτίας (ΣτΕ 2441/98).

Με βάση τις γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου περί συνέχειας των δημοσίων υπηρεσιών δεν επιτρέπεται η διακοπή της λειτουργίας αυτών καθώς και της λειτουργίας των συλλογικών οργάνων της Διοίκησης.

Αποφάσεις συλλογικού οργάνου

Σύμφωνα με το άρθρο 15 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, οι αποφάσεις λαμβάνονται με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών (Σολδάτος, 180). Ο κανόνας είναι αυστηρότερος από τον Ν.1599/1986 άρθρο 19 παράγραφος 6 που αρκείται σε απλή ψηφοφορία. Απόλυτη πλειοψηφία σχηματίζεται εφόσον συμπίπτει η βούληση των περισσοτέρων του ημίσεος των ψηφισάντων (ΣτΕ 413/95, Δ.Εφ.Πατρ 845/95). Αν δεν καθίσταται δυνατός ο σχηματισμός της πλειοψηφίας αυτής, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται, ωστόσο σχηματιστεί απόλυτη πλειοψηφία με την υποχρεωτική προσχώρηση κάθε φορά εκείνου ή εκείνων που διατυπώνουν την ασθενέστερη γνώμη σε μία από τις επικρατέστερες. Το μέλος που απέχει από την ψηφοφορία ή δίδει λευκή ψήφο θεωρείται απόν. Αν η συζήτηση της υπόθεσης διαρκεί περισσότερες από μία συνεδριάσεις η απόφαση λαμβάνεται από τα μέλη που μετέχουν στην τελευταία συνεδρίαση, αφού όμως προηγουμένως τα μέλη που δεν μετείχαν στις προηγούμενες συνεδριάσεις ενημερωθούν πλήρως ως προς τα ουσιώδη σημεία των κατ' αυτές συζητήσεων (Ν. 2690/1999 άρθρο 15 παράγραφος 2). Η ενημέρωση πρέπει να προκύπτει από δήλωση των μελών αυτών, η οποία και καταχωρίζεται στα πρακτικά. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του προέδρου. Το ίδιο ισχύει και όταν προεδρεύει ο αντιπρόεδρος (ΣτΕ 491/69, 1013/69). Επί φανεράς ψηφοφορίας και εφόσον σχηματίσθηκαν δύο γνώμες θεωρείται επικρατήσασα εκείνη υπέρ της οποίας έχει ταχθεί ο πρόεδρος. Το ίδιο ισχύει και σε περίπτωση κατά την οποία εσχηματίσθηκαν περισσότερες των δύο γνώμων αλλά μία συγκέντρωσε δύο ψήφους μεταξύ των οποίων και την ψήφο του προέδρου.

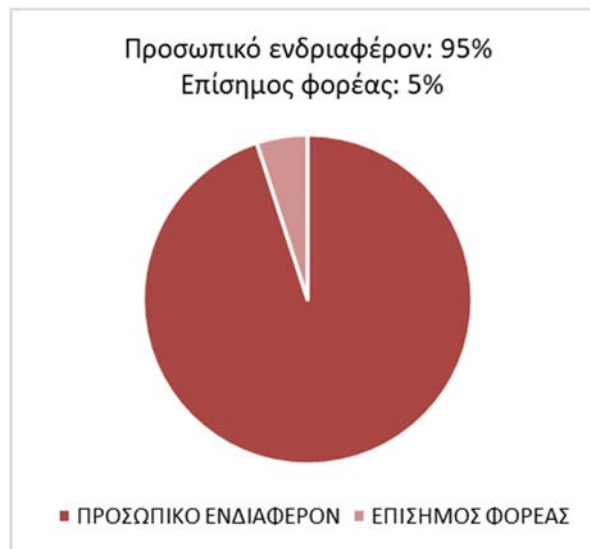
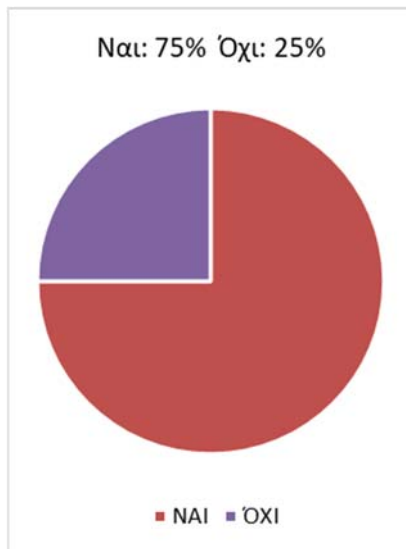
Η ψηφοφορία είναι φανερή εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από τον νόμο. Για τις συνεδριάσεις του συλλογικού οργάνου συντάσσεται πρακτικό στο οποίο μνημονεύονται ιδίως τα ονόματα και η ιδιότητα των παρισταμένων μελών, ο τόπος και ο χρόνος της συνεδρίασης, τα θέματα που συζητήθηκαν με συνοπτική αλλά περιεκτική αναφορά στο περιεχόμενό τους, η μορφή και τα αποτελέσματα της ψηφοφορίας και οι αποφάσεις που λήφθηκαν (Ν. 2690/1999 άρθρο 15 παράγραφος 4). Στο πρακτικό καταχωρίζονται οι γνώμες των μελών που μειοψηφούν σε περίπτωση δεν φανεράς ψηφοφορίας και τα ονόματα τούτων (Ν. 2690/1999 άρθρο 15 παράγραφος 5). Αν πρόκειται για συνεδρίαση οργάνου προς διατύπωση απλής γνώμης, στο οικείο πρακτικό καταχωρίζονται υποχρεωτικώς όλες οι επί μέρους γνώμες που διατυπώθηκαν και τέθηκαν σε ψηφοφορία. Έτσι, αποτυπώνεται ο διάλογος και αποκαλύπτονται τυχόν ελαττώματα της αιτιολογίας.

Το πρακτικό συντάσσεται από το γραμματέα και επικυρώνεται από τον πρόεδρο (Ν. 2690/1999 άρθρο 15 παράγραφος 8). Η υπογραφή του προέδρου ή του αναπληρωτή του αρκεί για τη νόμιμη υπόσταση κάθε πράξης (ΣτΕ Γ' 5263/96). Οι πράξεις του συλλόγου των διδασκόντων των δημοσίων σχολείων, για να έχουν νόμιμη υπόσταση αρκεί να υπογράφονται από τον πρόεδρο του συλλογικού οργάνου ή τον αναπληρωτή του (ΣτΕ 133/92). Δεν είναι άκυρη η απόφαση συλλογικού οργάνου για μόνο το λόγο ότι δεν αναφέρει την πράξη συγκροτήσεως του (ΣτΕ 1955/81). Η μη επικύρωση πρακτικών προηγούμενης συνεδρίασης δεν επιφέρει ακυρότητα των αποφάσεων ή γνωμοδοτήσεων που λαμβάνονται (ΣτΕ 913/86). Επίσης, η νομιμότητα της συνθέσεως του οργάνου δεν επηρεάζεται από την εσφαλμένη αναγραφή στο προσβαλλόμενο πρακτικό του της υπουργικής απόφασης με την οποία καθορίζεται η συγκρότησή του, εφόσον η σύσταση του έγινε σύμφωνα με τη ρύθμιση που προβλέπεται στην υπουργική απόφαση αυτή (ΣτΕ 1820/85). Τα πρακτικά των συμβουλίων είναι δημόσια έγγραφα και αποδεικνύουν έναντι οποιουδήποτε τα γεγονότα που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης (ΣτΕ 947/61, 1665/62). Στην πράξη που εκδίδεται πρέπει να καταχωρίζεται η γνώμη της μειοψηφίας των μελών (ΣτΕ 199/44). Δεν επιβάλλεται κατά τη διατύπωση της γνώμης του συλλογικού οργάνου ο ονομαστικός προσδιορισμός των μελών του συλλογικού οργάνου που τάχθηκαν υπέρ της μιας ή της άλλης άποψης, όταν δεν υπάρχει ομοφωνία (ΣτΕ Δ' 1602/97). Μόνο δε εφόσον υπάρξει ισοψηφία πρέπει ρητώς στο οικείο πρακτικό να αναφέρεται υπέρ ποιας γνώμης τάχθηκε ο πρόεδρος.

Ερωτηματολόγια

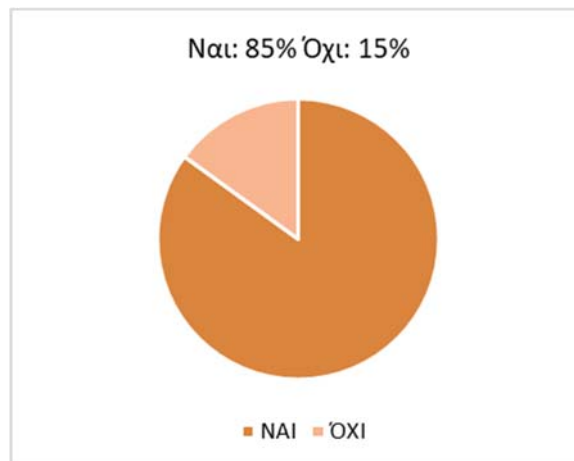
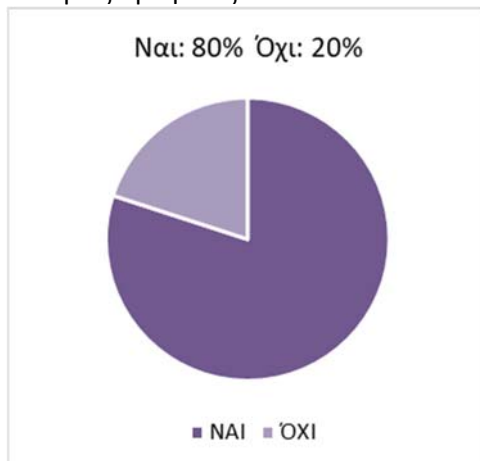
Από τα ερωτηματολόγια που αποστάλθηκαν απαντήθηκαν τα είκοσι εξ αυτών. Το δείγμα επιδιώχθηκε να αποτελείται από μέλη όλων των βαθμίδων των υπηρεσιακών συμβουλίων, αλλά συγκεντρώθηκαν απαντήσεις μόνο από τα ανώτερα περιφερειακά (ΑΠΥΣΔΕ) και τα τοπικά (ΠΥΣΔΕ). Όλα τα ερωτηματολόγια προέρχονται από διαφορετικά υπηρεσιακά συμβούλια. Καταβλήθηκε η προσπάθεια να υπάρχει, όσο το δυνατόν, μεγαλύτερη γεωγραφική διασπορά των ερωτηθέντων. Τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν ονομαστικά μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Αποτελούνταν από πέντε ερωτήσεις κλειστού τύπου και δύο ανοιχτού, ανάπτυξης προσωπικών απόψεων. Συγκεντρώθηκαν, συνεπώς, συμπληρωμένα ερωτηματολόγια από τρία μέλη ανωτέρων περιφερειακών υπηρεσιακών συμβουλίων (ΑΠΥΣΔΕ: Φ.Σ. Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Σ.Α. Δυτικής Ελλάδας, Σ.Γ. Πελοποννήσου) και δεκαεπτά περιφερειακών (ΠΥΣΔΕ: Β.Χ. Β' Θεσσαλονίκης, Β.Α. Λέσβος, Δ.Θ. Α' Θεσσαλονίκης, Ζ.Ε. Ιωαννίνων, Θ.Γ. Μεσσηνίας, Κ.Μ. Ροδόπης, Κ.Α. Πρέβεζας, Κ.Ε. Τρικάλων, Κ.Λ. Βοιωτίας, Κ.Κ. Λάρισας, Μ.Α. Α' Αθήνας, Μ.Β. Φλώρινας, Π.Α. Ημαθίας, Π.Σ. Καρδίτσας, Σ.Α. Ανατολικής Αττικής, Τ.Ι. Έβρου, Τ.Σ. Καβάλας). Όλα είναι αιρετά μέλη των υπηρεσιακών συμβουλίων και εκπροσωπούν διάφορες παρατάξεις. Προτιμήθηκαν αιρετά μέλη σε σχέση με τα διορισμένα, γιατί τα αιρετά μέλη κρίθηκε ότι θα είχαν μεγαλύτερη ελευθερία έκφρασης απόψεων.

Το πρώτο ερώτημα που έπρεπε να απαντήσουν τα μέλη των υπηρεσιακών συμβουλίων ήταν το εξής: «πριν από την συμμετοχή σας ως μέλος σε υπηρεσιακό συμβούλιο είχατε με κάποιο τρόπο ενημερωθεί για τον τρόπο λειτουργίας τους;». Οι απαντήσεις που μπορούσαν να επιλέξουν οι ερωτηθέντες ήταν ΝΑΙ ή ΟΧΙ. Από αυτούς, οι δεκαπέντε απάντησαν ναι, ενώ οι πέντε όχι (σχήμα 1). Ένα δεύτερο υποερώτημα που ακολουθούσε ήταν το «αν (απαντήσατε) ναι αυτή η ενημέρωση πραγματοποιήθηκε από επίσημο φορέα ή από προσωπικό ενδιαφέρον;». Οι δεκαεννέα απάντησαν ότι ενημερώθηκαν από καθαρά προσωπικό ενδιαφέρον, ενώ αντίθετα μόνο ένας απάντησε ότι ενημερώθηκε από επίσημο φορέα (σχήμα 2).

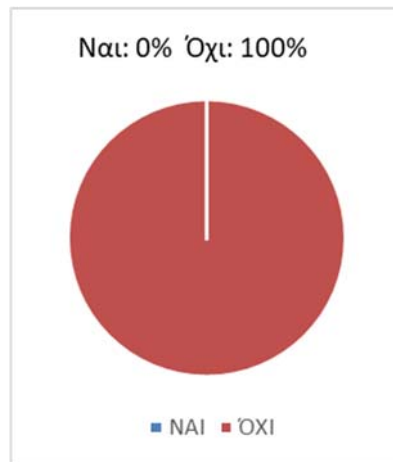
Σχήμα 1. Προηγούμενη ενημέρωση **Σχήμα 2. Πραγματοποίηση ενημέρωσης**

Ένα δεύτερο ερώτημα που τέθηκε ήταν αν «κρίνετε ότι θα χρειαζόσασταν περαιτέρω επιμόρφωση για το νομικό πλαίσιο λειτουργίας των συλλογικών οργάνων;». Σε αυτό δεκαέξι μέλη υπηρεσιακών συμβουλίων απάντησαν θετικά. Αντίθετα, μόνο τέσσερα αρνητικά (σχήμα 3). Επίσης, συναφές ερώτημα ήταν και το επόμενο: «αν πραγματοποιούνταν επιμόρφωση για το νομικό πλαίσιο λειτουργίας των υπηρεσιακών συμβουλίων θα επιθυμούσατε να συμμετάσχετε;» (σχήμα 4). Οι απαντήσεις, στο παραπάνω ερώτημα, ήταν δεκαεπτά θετικές και τρεις αρνητικές.

Σχήμα 3. Ανάγκη επιμόρφωσης **Σχήμα 4. Συμμετοχή σε μελλοντική επιμόρφωση**

Το πέμπτο ερώτημα αφορούσε στο αν «οι εκπαιδευτικοί που δεν έχουν συμμετάσχει ποτέ ως μέλη υπηρεσιακών συμβουλίων, γνωρίζουν τον τρόπο λειτουργίας των οργάνων αυτών;». Η απάντηση στο ερώτημα αυτό ήταν ομόφωνη και μάλιστα αρνητική (σχήμα 5).

Σχήμα 5. Γνώση λειτουργίας υπηρεσιακών συμβουλίων από εκπαιδευτικούς

Το έκτο ερώτημα απαιτούσε ανάπτυξη απόψεων (ανοιχτού τύπου): «Κατά την γνώμη σας, ποιο κρίνετε πιο πρόσφορο μέσο για την επιμόρφωση των υπολοίπων εκπαιδευτικών στα ζητήματα λειτουργίας των υπηρεσιακών συμβουλίων;». Τέσσερις ερωτηθέντες διατυπώνουν το αίτημα να πραγματοποιούνται σεμινάρια για τον τρόπο λειτουργίας των υπηρεσιακών συμβουλίων. Άλλος ερωτηθείς παρατηρεί ότι καλό θα είναι να επιμορφωθούν οι εκπαιδευτικοί στη διοίκηση της εκπαίδευσης. Άλλος προτείνει να παρακολουθούν οι εκπαιδευτικοί τα υπηρεσιακά συμβούλια. Αυτό βέβαια απαγορεύεται από τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, καθώς οι συνεδριάσεις των υπηρεσιακών συμβουλίων είναι μυστικές (Ν. 2690/1999 άρθρο 14 παράγραφος 10). Το συλλογικό όργανο μπορεί να καλέσει μόνο υπηρεσιακά ή άλλα πρόσωπα, τα οποία και αποχωρούν πριν από την έναρξη της συζήτησης. Δύο μέλη υπηρεσιακών συμβουλίων πρότειναν την διοργάνωση σεμιναρίων από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, με την συμμετοχή και αιρετών μελών των συμβουλίων. Σε άλλη απάντηση, ζητήθηκε η οργάνωση σεμιναρίων από τους νομικούς συμβούλους των Περιφερειακών Διευθύνσεων Εκπαίδευσης και έμπειρων εκπαιδευτικών. Ένας αιρετός εξέφρασε την πικρία του παρατηρώντας ότι δεν πρέπει να γίνει «ουδέν, γιατί το μόνο που τους (εννοεί τους εκπαιδευτικούς) απασχολεί είναι το αποτέλεσμα και όχι ο τρόπος» (!). Δύο άλλοι ερωτηθέντες ζήτησαν την διοργάνωση ημερίδων ενημέρωσης. Ένας αιρετός πρότεινε την αποστολή ενημερωτικού σημειώματος με τις αρμοδιότητες των υπηρεσιακών συμβουλίων. Τρία αιρετά μέλη πρότειναν να πραγματοποιούνται ενημερώσεις από έμπειρα μέλη υπηρεσιακών συμβουλίων, από νομικούς ειδικούς στην εκπαιδευτική νομοθεσία και διοικητικά στελέχη. Μία ενδιαφέρουσα πρόταση ήταν να αναρτώνται στη σελίδα κάθε Διεύθυνσης τα ονόματα και τα στοιχεία των αιρετών για άμεση επικοινωνία, η νομοθεσία και ο τρόπος λειτουργίας των υπηρεσιακών συμβουλίων, καθώς και να δίνεται δυνατότητα ανταλλαγής απόψεων των εκπαιδευτικών. Άλλη πρωτότυπη πρόταση ήταν να πραγματοποιείται υποχρεωτική επιμόρφωση όλων των εκπαιδευτικών με στόχο την ανάπτυξη συνδικαλιστικής δράσης.

Το επόμενο ερώτημα αφορούσε την συνολική αποτίμηση των μελών των υπηρεσιακών συμβουλίων της εμπειρίας τους: «από την μέχρι σήμερα συμμετοχή σας στα υπηρεσιακά συμβούλια έχετε θετική ή αρνητική άποψη για τον τρόπο λειτουργίας τους;». Θετικά απάντησαν οι δεκαεπτά, ενώ αρνητικά οι τρεις (σχήμα 6).

Σχήμα 6. Άποψη για τρόπο λειτουργίας μέχρι σήμερα

Το τελευταίο ερώτημα που τέθηκε στα μέλη των υπηρεσιακών συμβουλίων ήταν το παρακάτω: «Κατά την προσωπική σας γνώμη, τι θα μπορούσε να αλλάξει στον τρόπο λειτουργίας των υπηρεσιακών συμβουλίων, ώστε να βελτιωθεί ο τρόπος λειτουργίας τους;». Η ερώτηση απαιτούσε ανάπτυξη κειμένου. Παρουσιάστηκε, επομένως, μεγάλη ποικιλομορφία απόψεων, καθώς ο κάθε αιρετός αντιλαμβάνεται διαφορετικά την καλή λειτουργία των υπηρεσιακών συμβουλίων. Δύο αιρετοί ζήτησαν να ολοκληρώνονται οι τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών, πριν την αρχή του σχολικού έτους. Άλλος αιρετός ζήτησε να επανέλθει το προηγούμενο καθεστώς επιλογής των διορισμένων μελών των υπηρεσιακών συμβουλίων. Μία καινοτόμα πρόταση αποτελεί η άποψη μέλους υπηρεσιακού συμβουλίου για την «ύπαρξη νομικού-δικαστού, όπως στο παρελθόν, (για τον φόβο των Ιουδαίων) σε παράτυπες αποφάσεις των οργάνων που αδικούν με τις πράξεις τους κάποιους εις βάρος άλλων». Άλλος αιρετός απαιτεί διαφανή κριτήρια για την τοποθέτηση των μελών της διοίκησης. Πιο σαφές νομικό πλαίσιο ζητούν άλλα δύο μέλη υπηρεσιακών συμβουλίων. Άλλος αιρετός πιστεύει ότι πρέπει να παρίσταται νομικός στις συνεδριάσεις των συλλογικών οργάνων, να επιμορφωθούν τα αιρετά μέλη των συμβουλίων και να τηρείται το νομικό πλαίσιο. Άλλη καινοτόμα πρόταση είναι η σωστή ηλεκτρονική ενημέρωση από τα σχολεία για τις ανάγκες τους και η τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων από το Υπουργείο Παιδείας. Προκαλεί εντύπωση η γνώμη κάποιου αιρετού ότι «δεν απαιτείται καμία βελτίωση» (!). Ενδιαφέρουσα είναι η άποψη ότι απαιτείται ηλεκτρονική πλατφόρμα που θα περιέχει όλη την νομοθεσία και ταυτόχρονα θα ανταλλάσσονται απόψεις από τους εκπαιδευτικούς. Πιο καυστικές παρατηρήσεις έκαναν δύο αιρετοί για τα διορισμένα μέλη των υπηρεσιακών συμβουλίων. Απαιτούν, δηλαδή, περισσότερη διαφάνεια, πιο προσεκτική επιλογή των διορισμένων μελών, ώστε αυτά να είναι άξια να συμμετέχουν σε αυτό το όργανο και «όχι τα ίδια να είναι «άβουλα όργανα» της εκάστοτε πλειοψηφίας, καθώς σήμερα ορίζονται πρόθυμοι και υπάκουοι εντολοδόχοι». Πιο γραφειοκρατική άποψη διατύπωσε κάποιος αιρετός ότι απαιτείται δημιουργία νομικής υπηρεσίας και σταθερής γραμματείας στις διευθύνσεις, αλλά ταυτόχρονα να γίνεται επίμονος έλεγχος από την διοίκηση. Πρωτοποριακή άποψη διατύπωσε μέλος ΑΠΥΣΔΕ ζητώντας την αύξηση των αιρετών μελών από δύο σε τρία, με ταυτόχρονη μείωση των διορισμένων μελών σε δύο. Τέλος, αιρετός ευχήθηκε τα μέλη των υπηρεσιακών συμβουλίων να εφαρμόζουν τη νομοθεσία και «να μην υποκύπτουν στις πιέσεις των συναδέλφων, κυρίως οι αιρετοί».

Συμπεράσματα

Μέσα από την έρευνα που διεξάχθηκε, μέσω ερωτηματολογίων, καταδεικνύεται η προηγούμενη γνώση των μελών των υπηρεσιακών συμβουλίων του νομικού πλαισίου λειτουργίας τους. Βέβαια, παρά την προσωπική τους γνώση της νομοθεσίας, επιθυμούν οι αιρετοί να συμμετάσχουν σε μελλοντική επιμόρφωση, δείχνοντας διάθεση βελτίωσης των γνώσεών τους για τον τρόπο λειτουργίας των υπηρεσιακών συμβουλίων. Ταυτόχρονα,

αναγνωρίζουν την άγνοια των υπολοίπων εκπαιδευτικών στα θέματα λειτουργίας των υπηρεσιακών συμβουλίων. Διατυπώνουν προτάσεις για τη σωστή λειτουργία των συλλογικών οργάνων, που βασίζονται κυρίως στη σωστή επιμόρφωση των αιρετών, αλλά και των διορισμένων μελών. Απαιτούν αυστηρή τήρηση της νομοθεσίας, με την παρουσία νομικών στις συνεδριάσεις των οργάνων. Αλλά και η κωδικοποίηση της εκπαιδευτικής νομοθεσίας θα διευκόλυνε, ώστε οι εκπαιδευτικοί και τα μέλη των συλλογικών οργάνων να ενημερώνονται για το νομικό πλαίσιο και να φροντίζουν για την τήρησή του. Η κωδικοποίηση μπορεί να είναι και ηλεκτρονική, σε μία «τράπεζα νομοθεσίας», όπου θα έχουν πρόσβαση τουλάχιστον όλα τα στελέχη της εκπαίδευσης αλλά και όλοι οι εκπαιδευτικοί. Το κυρίαρχο συμπέρασμα που συνάγεται από τις απαντήσεις των μελών των υπηρεσιακών συμβουλίων αποτελεί η ισχυρή επιθυμία τους να συμμετάσχουν σε μελλοντικές επιμορφώσεις, αλλά και η έντονη προσήλωσή τους στην τήρηση των νομικού πλαισίου, με ταυτόχρονη επιλογή των αξιότερων εκπαιδευτικών για να επανδρώσουν τα συλλογικά όργανα. Όλα τα παραπάνω είναι ιδιαίτερα αισιόδοξα μηνύματα για τη μελλοντική λειτουργία και επάνδρωση των υπηρεσιακών συμβουλίων των εκπαιδευτικών. Βέβαια τα αποτελέσματα είναι ενδεικτικά, καθώς μόνο είκοσι αιρετά μέλη υπηρεσιακών συμβουλίων έστειλαν απαντήσεις.

Τέλος, θα πρέπει να τονιστεί η αξία της επιμόρφωσης όλων των εκπαιδευτικών για τον τρόπο λειτουργίας των υπηρεσιακών συμβουλίων. Με αυτό τον τρόπο, οι εκπαιδευτικοί θα μπορούν να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους και να μην εξαρτώνται ολοκληρωτικά από την ενημέρωση και τις ενέργειες των μελών των υπηρεσιακών συμβουλίων αιρετών και διορισμένων.

Νομοθεσία

Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας, Ν. 2690/1999 άρθρα 13-15 Συλλογικά όργανα της διοικήσεως

Π.Δ.1/2003 Σύνοψη, συγκρότηση και λειτουργία των υπηρεσιακών συμβουλίων

Νομολογία

ΣΤΕ 537/62, 1533/63, 2267/67, 1284/68, 2476/66, 591/61, 3036/71, 1709/72, 2436/72, 390-392/79, 3880/83, 3558/78. 4027/89, 3314/78, 3906/2003, 3879-3880/83, 1817/58, 4027/89, 3879/83, 3880/83, 686/67, 1200/61, 2438/75, 3211/89, 2802/84, 131/55, 655/60, 1480/80, 1514/96, 3036/71, 803//68, 1709/72, 2060-2061/82, 1067/79, 857/82, 1167/81, 1173/85, 121/64, 537/62, 382/63, 1957/54, 1959/57, 888/56, 2266/92, 508/91, 2900/68, 681/36, 4409/84, 1284/68, 171/68, 477/86, 100/85, 3600/75, 1048/61, 1051/68, 1052/61, 1211/65, 3018/64, 677/66, 2024/76, 4043/80, 1363/64, 1198/88, 1846/62, 523, 525, 531, 816, 1356/61, 2255/61, 1134-1136/83, 1126/71, 2308/61, 702-705/62, 3019/70, 4356/87, 78/88, 293, 656, 1019, 1356, 1965/61, 255, 729, 3627/78, 1510/63, 1858/86, 6376/95, 3085/66, 3085/86, 3085/1966, 2441/98, 413/95, 491/69, 1013/69, 133/92, 1955/81, 913/86, 1820/85, 947/61, 1665/62, 199/44, Γ' 5263/96, Δ' 1602/97, ΕφΑθ 6648/82, ΕφΑθ 9292/82, Δ.Εφ.Πατρ 845/95, Γνωμοδότηση Ν.Σ.Κ. 494/90, Ν.Σ.Κ. 59/89.

Βιβλιογραφία

Πουλής Π.,(2006). *Εκπαιδευτικό Δίκαιο και Θεσμοί*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: τρίτη έκδοση, εκδόσεις Σάκκουλα.

Ρηγόπουλος Ν., (2010). *Πρακτική Διοικητικών Υποθέσεων. Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας*. Τόμος Ι. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε..

Σολδάτος Δ., (2000). *Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας. Ν.2690/1999-Σχετικές διατάξεις-Νομολογία*. Θεσσαλονίκη: εκδόσεις Μ.Δημόπουλου.

Συλλογικό έργο. (2018). *Υπαλληλικός Κώδικας. Ερμηνεία κατ' άρθρο*. Αθήνα: εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη

Τάχος Α., (2009). *Ερμηνεία Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (Ν.2690/1999 όπως τροποποιήθηκε)*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη: εκδόσεις Σάκκουλα.